

Nemzetpolitikai összefoglaló

2016. 15. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Jelentős az érdeklődés a Kőrösi Csoma Sándor és a Petőfi Sándor program iránt

Jelentős az érdeklődés a diaszpóra magyarságát segítő Kőrösi Csoma Sándor program és szórványmagyarságot segítő Petőfi Sándor program iránt – tájékoztatott a Nemzetpolitikai Államtitkárság. A programokra összesen 692-en jelentkeztek, amelyből 92-en kizárólag a Petőfi Sándor programot, 202-en pedig mindkettőt megjelölték. A jelentkezők nagy része a Kőrösi Csoma Sándor programot preferálta. A pályázók közül 80-an voltak már részese valamelyik programnak az elmúlt három évben, közülük 67-en jelenleg is kinti célországban tartózkodnak a programok valamelyikével. A pályázó 692 főből 126 jelentkezőt nem hívott be az államtitkárság személyes interjúra, ezek közül 16 pályázó anyaga érvénytelen volt, a többieket pályázati anyaguk alapján nem tartott alkalmasnak a programokra. Az államtitkárság jelezte, hogy a kinti magyar szervezetek kéréseinek eleget téve választják ki az ösztöndíjasokat, akik rendkívül sokrétű feladatokat láttak és látnak el: magyar nyelvet oktattak, táncházat, nyári táborokat szerveztek, honlapot, újságot, kiadványt szerkesztettek, életút-interjúkat készítettek, ünnepek, megemlékezések szervezésében vettek részt.

RMDSZ-es árnyékjelentés: beszűkült jogérvényesítés

Romániában az elmúlt hat évben nőtt a magyarellen es incidensek száma, általában pedig visszaesés tapasztalható a kisebbségi jogérvényesítés terén – ismertette Kelemen Hunor RMDSZ-elnök annak az árnyékjelentésnek a legfőbb következtetéseit, amelyet a szövetség az Európa Tanács kisebbségvédelmi keretegyezménye végrehajtásáról szóló román kormányjelentéshez készített. A 72 oldalas RMDSZ-es dokumentum szerint alapvető emberi szabadságjogokkal nem tud élni a romániai magyarság. A romániai magyarság alapvető sérelmeit, a kisebbségi jogok gyakorlása során észlelt akadályokat sorjázó problématerképet rajzolt fel az RMDSZ abban a dokumentumban, amelyet bevallottan a Dacian Cioloș vezette kabinet által összeállított kisebbségvédelmi jelentés cífolataként készített. A csütörtökön Kolozsváron ismertetett árnyékjelentés annak nyomán született, hogy a bukaresti kormány – két éves késéssel – idén februárban számolt be arról, miként tesz eleget az Európa Tanácsnak a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményében szereplő előírásoknak. Sorrendben negyedik jelentésében Románia – amely 1995-ben elsőként ratifikálta a kisebbségvédelmi keretegyezményt – természetesen arról igyekszik meggyőzni a strasbourgi székhelyű regionális nemzetközi szervezetet, hogy az országban példaértékű a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos bánásmód. Ezzel szemben az RMDSZ-nek a 2010 és 2016 közötti időszakot felölelő árnyékjelentése szerint a kormányzati dokumentum hamis képet fest arról, hogy Románia miként tartja tiszteletben a keretegyezményben vállalt kötelezettségeit. „Alapvető emberi szabadságjogokkal, illetve

kisebbségi jogokkal nem tud élni a romániai magyarság. Miközben az elmúlt években a jogsérelmek miatt jelentősen megrendült a közösség biztonságérzete, újfajta támadások és veszélyek is megjelentek, a hatóságok eddig nem tapasztalt eszközöket is bevetettek a szerzett jogok csorbítása, visszavétele érdekében" – jelentette ki csütörtöki sajtótájékoztatóján Kelemen Hunor. A szövetségi elnök által ismertetett, az alakulat honlapján egyelőre csak román nyelven elérhető dokumentum olyan konkrét eseteket is megemlít, amikor a hatóságok azért büntettek meg magyar embereket, mert felvállalták nemzeti identitásukat. Például a székely szabadság napi felvonulás résztvevőire kirótt csendőrségi „bírságözön", a kolozsvári gyerekkórházban megalázott baróti diáklány ügye, vagy a Hargita megyei törvényszék döntése, amely azért utasította el a régió turisztikai népszerűsítését célzó szövetség bejegyzését, mert a nevében szerepel a Székelyföld kifejezés. A közszolgáltatásokban, a közigazgatásban és az egészségügyben is sérül az anyanyelvhasználat joga, de az oktatásban és az igazságszolgáltatásban sem alkalmazzák Románia vállalásait. Sérelmezi az árnyékjelentés a kisebbségi kerettörvény elfogadásának 11 éve történő halogatását, az államosított ingatlanok restitúciójának leállítását, továbbá azt, hogy „tervszerűen kivitelezett, folyamatos jogtiprás" zajlik a Székelyföldön. Kelemen Hunor közölte, azt kéri a bukaresti kormány és a román pártok képviselőitől, hogy folytassanak párbeszédet a jelzett jogsérelmekről, és keressenek megoldást ezek orvoslására. Arra a kérdésre viszont, hogy milyen reakcióra számít az árnyékjelentés közzététele után, a politikus úgy válaszolt: várhatóan „szétszedik" a román hírtelevíziók. Szintén kérdésre válaszolva Kelemen elmondta, a román kormány saját jelentése tartalmáról formálisan nem konzultált az RMDSZ-szel. Hozzátette, az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalát tavaly októberig irányító, a szövetség által delegált Laczikó Enikő államtitkár a leváltása előtt konkrét javaslatokat fogalmazott meg az intézmény részéről, ezeket azonban nem vették figyelembe.

Tőkés védelmet kér a magyarok számára

Különbséget kell tenni a korrump, illetve az autonomista magyarok között – szögezte le Tőkés László nagyváradi sajtótájékoztatóján, újfent védelmet kérve Magyarországtól és a nemzetközi közösségtől maga és az erdélyi magyar közösség számára. Az EP-képviselő úgy vélekedett, Romániában fokozódik az antiszemitizmus, valamint a „romafóbia" rendjébe illeszkedik a magyarellenesség. Rámutatott, miközben a székelyföldi autonómiapárti önkormányzati vezetők ellen kampányszerű megfélemlítési akció zajlik, addig egyes korrump magyar politikusok nemzetiségük miatt „áldozati báránynak" állítják be magukat. „A korrupciónak nincs nemzetisége" – állapította meg az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) elnöke, ismételten a megisztulás előfeltételéhez kötve az általa sürgetett Erdélyi Magyar Egyeztető Fórum (EMEF) égisze alatti magyar–magyar összefogást. Tőkés szerint a romániai magyarellenesség a kisebbségellenes nacionálkommunista politikában gyökerezik, és a kivizsgálást érdemlő 1990-es marosvásárhelyi fekete márciusig vezethető

vissza. Jogtalan hatósági eljárásoknak és nyilvánvaló zaklatásoknak nevezte a kézdivásárhelyi, gyergyószentmiklósi, csíkszeredai és sepsiszentgyörgyi „magyar autonómiabarát” polgármesterek ellen indított kivizsgálásokat, a székely szabadság napja marosvásárhelyi tiltakozásán részt vevőkre kirótt bírságokat, valamint a székely szimbólumok elleni folyamatos fellépéseket. Személyes példaként román állami érdemrendje visszavonását és a Szekuritáte volt tisztjei ellen indított kártérítési perében született elutasító ítéletet említette, hozzátéve, utóbbi indoklását még nem kapták meg, de fellebbezni fognak a bukaresti törvényszék múlt heti döntése ellen. Az EMNT elnöke visszautasította, hogy Filip Teodorescu, a kommunista titkosszolgálat kémelhárításának egykori helyettes parancsnoka és Ioan Talpeș, a Külföldi Hírszerző Szolgálat (SIE) volt igazgatója pusztán nemzetisége miatt hazaárulónak és idegen kémnek nevezte őt az Antena 3 televízió műsorában. „Ezt egyenesen fenyegetésnek fogom fel. Egy demokratikus országban a bíróság nem érthet egyet ilyen rágalomokkal, így egyetlen polgár sem érezheti magát biztonságban” – jelentette ki az EP-képviselő, aki a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma (KMKF) plenáris ülésén 2013-as tusnádfürdői beszédéhez hasonlóan ismét magyarországi, illetve nemzetközi védelmet kért a magyarellenességgel szemben. Tőkés ugyanakkor ezeknek az ügyeknek a nemzetköziesítését szorgalmazta mind az Európa Tanács, mind az Európai Unió fórumain.

Völner: a kormány napirenden tartja a felvidéki kitelepítettek kárpótlását

A magyar kormány néhány hónappal ezelőtt ismét napirendre vette a felvidéki kitelepítettek kárpótlását - mondta az Igazságügyi Minisztérium államtitkára a felvidéki kitelepítettek emléknapja alkalmából Komáromban, a képviselő-testület Monostori erődben tartott szombati ünnepi ülésén. Völner Pál szerint a magyar kormány számára nagy kihívást jelent, hogy miként lehetne a kárpótlást méltányosan megoldani. Az ügyön az Igazságügyi Minisztérium dolgozik és ennek a ciklusnak egyik nagy eredménye lehet, ha pontot tehetünk az ügy végére - tette hozzá Völner Pál. Az államtitkár emlékeztetett arra, hogy a Rákosi-rezsim a nemzetközi egyezményekben lemondott a kitelepítettek számára járó kárpótlásról, és szerinte az Európai Uniótól nem várhatjuk a kérdés megoldását. A politikus kiemelte, a felvidéki kitelepítettek összetartó közösség, amelyet sors kovácsolt össze és emléküket a Kecskés László Társaság emelte országos jelentőségűvé. Az Országgyűlés 2012-ben Komárom polgármestere, Molnár Attila (Fidesz-KDNP) kezdeményezésére nyilvánította a felvidékről kitelepítettek emléknapjává április 12-ét, az első szervezett szállítmányok indulásának időpontját. A határozatban rögzítették: az Országgyűlés szükségesnek tartja a méltó megemlékezést a benesi dekrétumok miatt a Csehszlovák Köztársaságból kizárt, Magyarországra telepített magyarságról.

A Híd jelölheti a kisebbségi kormánybiztos

A kisebbségi kormánybiztosi hivatal vezetését három évvel ezelőtt a kisebbségi ügyekben teljesen járatlan hivatalnok, Mária Jedličkovára bízta. Ebben az időszakban megakadt a vasúti táblák ügye, a kisebbségi nyelvű szakterminológia támogatása, nem történt előrelépés a kisebbségi nyelvű hivatalos dokumentumok előkészítése terén, a kisebbségi bizottság szavazati rendjét a kis létszámú kisebbségek javára módosították, csökkent a kisebbségi kulturális támogatások összege. A korábban felmerült hírekkel ellentétben a kisebbségi biztos hivatalát nem fogják összevonni a romaügyi biztoséval, így az továbbra is a kormányhivatal alatt működhet. Bukovszky László, akit sajtóértesülések szerint a Híd a posztra jelölhet, a Radičová-kormány idején a Rudolf Chmel miniszterelnök-helyettes vezette kisebbségi főosztály jogi osztályát irányította, később pedig az A. Nagy László (Híd) vezette kormánybiztosi hivatal kisebbségpolitikai osztálya élén állt. Bukovszky végzettségét tekintve történész, korábban a prágai Totalitárius Rendszerek Kutatóintézetében dolgozott, az utóbbi időszakban pedig a Híd ombudsmanjaként és a Nemzeti Emlékezet Intézetének (ÚPN) felügyelőtanácsának tagjaként tevékenykedett. A kormány szerdán dönthet az új kormánybiztos kinevezéséről, aki minden bizonnyal a kormányhivatal vezetője, a Smer által jelölt Igor Federič alá fog tartozni.

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala közleményben jelezte, a biztosi hatásköröket ki kellene terjeszteni. „Politikusaink fontos feladata, hogy kibővítsék a kisebbségekért felelős kormánybiztosi hivatal hatásköreit, különösen annak fényében, hogy minden nyolcadik állampolgár valamely nemzeti kisebbséghez tartozik” – írja a Kerekasztal a közleményben, amelyek az államfőhöz, a kormányfőhöz, a politikai pártokhoz és a parlamenti képviselőkhez juttatott el. „Míg 2012 előtt miniszterelnök-helyettesi szinten kezelték a kisebbségeket érintő ügyeket, a hivatal az állományát és hatásköreit tekintve sem tudja ellátni a feladatát – az emberi jogok és a nemzetiségek érdekeinek védelmét, a minisztériumokkal való konzultációt és egyeztetést, vagy felügyelni a hatályos előírások betartását. A feladatok ellátáshoz szükséges egy megfelelő anyagi és szakmai háttérrel rendelkező, kompetens állami szerv, amely a törvényalkotási folyamat megkerülhetetlen része.”

Biztosan megmentik a kisiskolákat

Az oktatási minisztérium által kidolgozott prioritásoknak a nemzetiségi iskolákra vonatkozó téziseit, az azokat tartalmazó dokumentum Robert Fico kormányfőnek történő eljuttatását megelőzően, Peter Krajňák (Most-Híd) államtitkárnak köszönhetően a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (SZMPSZ) is véleményezhette. Krajňák elmondta, két fő prioritás szerepel agendájában: a kisiskolák megmentése a nemzetiségileg vegyes területeken és a szlováknyelv-oktatás hatékonyabbá tétele a nemzetiségi iskolákban. „Szándékukban áll módosítani a közoktatási törvénynek a kisiskolákra vonatkozó passzusát. Tisztában vannak azzal is, hogy ez kevés a kisiskolák problémájának

megoldásához, ezzel párhuzamosan a normatív finanszírozás ügyében is lépni kell, összhangba kell hozni a kettőt” – mondta Jókai Tibor, az SZMPSZ elnöke. Hozzátette: természetesen azt is tudatosítani kell mindenkinek, hogy a rendkívül alacsony, 5–6 fős iskolákat lehetetlen fenntartani. E mellett a tárca nemzetiségi főosztályát is dinamikusabbá szeretnék tenni. Információik szerint az osztály vezetésével is magyar szakembert bízna meg, és további 3 magyar szakembert vonnának be a munkába. Krajňák szerint ez már csak idő kérdése. A tervezet a kisiskolák megmentése mellett célul tűzi ki a szlovák nyelv hatékonyabb oktatását a nemzetiségi iskolákban. „Olyan módszerben gondolkodunk, mely a memorizálás helyett a kommunikációra fektetné a hangsúlyt” – magyarázta Krajňák. „Itt vetettük fel az anyanyelvoktatás fontosságát és a vonatkozó óraszámok kérdését” – mondta Jókai Tibor, az SZMPSZ elnöke. A duális képzésnél a kisebbségi szakiskolákban a szakkifejezések magyar nyelven történő oktatására is nagyobb hangsúlyt fektetnének. Jogszabályban szabályoznák továbbá a regionális nevelés tantárgyként történő oktatását. Az óraszámokkal és a történelemoktatással kapcsolatos felvetésekről Peter Krajňák a következőket mondta: „Ez egy nehéz témakör, és nem lesz egyszerű eldönteni, mely órák kárára valósuljon meg a módosítás. De meggyőződésem, hogy amint a nemzetiségi főosztályon munkába lépnek a magyar szakemberek, találunk megoldást erre a kérdésre is.” A nemzetiségi főosztály új vezetője Prékop Mária, a Híd oktatásügyi szakembere és a rozsnyói Óvoda, Fábry Zoltán Alapiskola és Szakközépiskola igazgatója lehet. A munkavázlat egyébként a ruszin tannyelvű iskolák anyanyelvoktatására és kultúrájuk ápolására, fejlesztésére való törekvéseket is tartalmaz. A koalíciós partnerek megállapodásán múlik, hogy a vázlatból mi és milyen formában kerül be a kormányprogramba.

Öt év után újra ülésezett a magyar-szerb kormányközi kisebbségi vegyes bizottság

Nem a kisebbségi vegyes bizottság, hanem a szerb és a magyar kormány feladata a kisebbségek helyzetének rendezése, ugyanakkor a bizottság munkája jelentősen hozzájárulhat a két nép jó kapcsolatának kiépítéséhez és fenntartásához - hangzott el Szabadkán, ahol öt év után először ült össze a magyar-szerb kormányközi kisebbségi vegyes bizottság, amelynek feladata a szerbiai magyarság és a magyarországi szerbség gondjainak orvoslása. Kalmár Ferenc, Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri biztos, a kisebbségi vegyes bizottság magyar társelnöke kiemelte: a tervek szerint ezentúl évente legalább egyszer ülésezik a testület. Mint mondta: öt év alatt rengeteg téma összegyűlt, amelyekről mindenképpen beszélni kell, de az előzetes tárgyalások pozitív irányt mutatnak. „A szerb-magyar kapcsolatok történelmi csúcsponton vannak” - szögezte le. Nenad Ivanišević szerb szociálisügyi államtitkár, a

vegyes bizottság szerb társelnöke is megbocsáthatatlannak nevezte, hogy ennyi éven át nem ült össze a testület, ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy ennek ellenére a két kormány több olyan intézkedést is fogantatosított az utóbbi években, amelyek a magyarországi szerb kisebbség, valamint a szerbiai magyar kisebbség helyzetének javítását célozták. Aleksandar Vulin szerb szociálisügyi miniszter kiemelte, hogy Belgrád jó szomszédságpolitikára törekszik minden országgal, de kiemelten Magyarországgal, hiszen a kisebbségi szerbek és magyarok mindkét ország történelmében jelentős szerepet töltek be. Kiemelte, hogy a szerb alkotmány értelmében Belgrád köteles minden állampolgáráról, illetve minden szerbről gondoskodni, éljen az külföldön vagy belföldön, és ugyanígy gondoskodik az országban élő magyar kisebbségről is. Szerinte a két nép viszonya példaértékű a többi nép számára is, és a két ország jó viszonyának eredményeit a kisebbségeknek is élvezniük kell. Sosem a kisebbségi vegyes bizottságoktól függ egy ország kisebbségpolitikája, sokkal inkább attól, hogy a többségi nemzet és a kisebbség milyen viszonyban van egymással - hangsúlyozta Pásztor István, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke.

Szijjártó: Magyarország és Szerbia kapcsolatai történelmi csúcspontjukon vannak

Rövid megbeszélés erejéig a Vajdasági Magyar Szövetség vendége volt Szijjártó Péter, Magyarország külgazdasági és külügyminisztere, aki Pásztor Istvánnal, a VMSZ elnökével közös sajtótájékoztatót tartott az elhangzottakról. Szijjártó Péternek komoly erőfeszítései vannak abban, hogy jelenleg a magyar-szerb kapcsolatok régiós szinten is büszkeségre adnak okot – jelentette ki a vendéglátó, Pásztor István, aki szerint rendkívül fontos többször hangsúlyozni a két ország közti jó viszony meglétét. Változó világunk számos kiszámíthatatlanságot rejt magában, ezért nekünk, vajdasági magyaroknak, de Szerbia minden polgárának különleges érték a magyar-szerb jó viszony – fogalmazott a VMSZ elnöke. Pásztor nyilatkozata szerint továbbá köszönetet mondott a magyar külgazdasági és külügyminiszternek a térség- és gazdaságfejlesztési programhoz nyújtott támogatásért, amely elsősorban a vajdasági magyar vállalkozói réteg érdekeit képviseli, de azon túl az ország teljes gazdaságának felvirágoztatásához is hozzájárul – tette hozzá Pásztor. A Vajdasági Magyar Demokrata Párttal és a Magyar Egység Párttal a Vajdasági Magyar Szövetség által fémjelzett lista az egyetlen magyar lista, amely indul a mostani választásokon – tájékoztatta Pásztor István a kedden megtartott sajtótájékoztatót Magyarország képviselőjéül. Céljuk, hogy megőrizzék politikai erejüket, továbbá programjaik, ambícióik mentén kívánnak partnerkapcsolatokat építeni azokkal, akik őket is el tudják fogadni, illetve a célkitűzéseikkel azonosulni tudnak – fogalmazott a VMSZ elnöke. Magyarország és Szerbia kapcsolatai történelmi csúcspontjukon vannak – jelentette ki Szijjártó Péter Szabadkán. A két ország közötti jó viszony megteremtésében nagyra becsülik a VMSZ szerepét a jelenlegi kormánykoalícióban – tette hozzá

Magyarország külgazdasági és külügyminisztere, aki szerint a legfontosabb kapcsolatot a két fél között a vajdasági magyarság jelenti, ezért érdekükben áll, hogy a kisebbségi politikai képviselet tartományi és nemzeti szinten is erőteljes maradjon. „Magyarországnak és Szerbiának is az az érdeke, hogy a vajdasági magyarság képviselete erős legyen és egységes” – fogalmazott a miniszter, aki üdvözölte a hárompárti támogatással induló, a VMSZ köré tömörülő választási listát. A magyar kormány stratégiai partnere a Vajdasági Magyar Szövetség – jelentette ki Szijjártó Péter, hozzátéve: ez a stratégiai szövetség tette lehetővé, hogy egy átfogó gazdaságfejlesztési koncepciót indítsanak meg a Vajdaságban – mondta.

Németh Zsolt: Magyarország elkötelezett Ukrajna európai közeledése mellett

Hollandiában szerdán nem ügyszavazást tartottak az Európai Unió és Ukrajna közötti társulási szerződésről. A megállapodást a szavazók 61,1 százaléka elutasította, 38,9 százaléka támogatta. A szavazásra jogosultak 32,2 százaléka járult az urnák elé, így a referendum érvényesnek számít. Mark Rutte holland miniszterelnök szerda este - még a végleges eredmények ismertté válása előtt - kijelentette, kormánya nem hagyja figyelmen kívül, ha érvényes referendumon győznek a nem szavazatok. A hollandiai népszavazás eredményét az ukrán társulási szerződés ügyében csalódást keltőnek nevezte Németh Zsolt, aki szerint ugyanakkor Magyarország elkötelezett Ukrajna európai közeledése mellett. Az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke kiemelte, hogy a megállapodás ideiglenes alkalmazása januárban elkezdődött. Tehát a holland döntés nem befolyásolja a társulási szerződés alkalmazását, ha az elkövetkező időszakban sikerül megfelelő politikai megoldást találni a helyzetre - mondta. „Magyarország elkötelezett a folyamat támogatása mellett” - húzta alá. Hozzátette: a kárpátaljai magyarok érdeke is, hogy Ukrajna európai közeledése folytatódjon. „Ha van elkötelezettség amellett, hogy ne szolgáltassuk ki Ukrajnát Oroszország kénye-kedvének, és hogy ne kapjon Európa részéről is pofont, akkor megoldást fogunk találni az előállt helyzetre” - fogalmazott. Bocskor Andrea kárpátaljai EP-képviselő is csalódását fejezte ki a holland népszavazás eredményét illetően, amely elutasította az EU-Ukrajna társulási megállapodás ratifikálását. Európa egyre kevésbé érzékeny az ukrán helyzetre, és ez az ukrán reformokra is rossz hatással lehet – mondta az EP-képviselő.

